

היכלי תורה

שיעורי תורה

החומר בעלון מתוך
מתיבתא
הגמרא של לומדי
הדף היומי

ערש"ק פרשת תולדות כה השון תשסח ♦ דף היומי בבלי: כתובות סט ירושלמי: שקלים ד

ברכת מרן הגרי"ש אלישיב לממלכת התורה 'עוז והדר'

התרגשות עצומה היתה בהיכליה של ממלכת התורה 'עוז והדר' עם היוודע דבר מכתבו של מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, שבו שיגר את ברכתו המיוחדת לראשי המכון וחבריו, לקראת המעמד הנשגב 'סיום ש"ס - עוז והדר' שיתקיים בחודש טבת הבעל"ט.

מאות חברי ורבני מכון 'עוז והדר', בנשיאות הגה"צ רבי יהושע לייפער שליט"א מו"צ בשיכון סקווירא ומונסי, היושבים על מדוכת התורה

ברשת הכוללים הפזורים בכל רחבי הארץ, ואשר נושאים תדיר את עיניהם אל מאורי הדור הלא המה גדולי התורה וחכמיה, המורים ומנווטים את דרכה של 'עוז והדר' בכל צעד ושעל, אלו, השותים בצמא כל אשר יורו להם מבתיהם של מרנן ורבנן שליט"א, קיבלו בהתלהבות גלויה את דבר האיגרת, וראו בה חיזוק ועידוד להמשך מלאכתם, מלאכת הקודש.

מרן הגרי"ש מוסיף באיגרת זו ברכה נלהבת למהדורת הש"ס השלם והמפואר, שמלאכת עריכתו הושלמה בשנה האחרונה לאחר עמל של שני עשורים, וכותב כי 'כל מעיין בש"ס זה אומר ברקאי על כל מעלותיו, ובפרט גילוי תורתם של רבותינו מצוקי ארץ, הגהת הר"ף ונושאי כליו על פי דפוסים ראשונים, תיקון הציונים והוספת מראי מקומות', בדבריו הדגיש מרן הגרי"ש שליט"א את שלל המעלות שנתברכה מהדורה זו, ואשר קהל הלומדים היטיב להעריך את תועלתה.

בסיום דבריו הוא נושא ברכה 'ממקור הברכות יתברכו כל העוסקים במלאכת הקודש, והמסייעים למפעל חשוב זה, יהי רצון שיראו ברכה בעמלם - להגדיל תורה ולהאדירה'.

חברי ורבני 'עוז והדר', חשו בזה גילוי דעת ברורה בשבח פעולותיהם, וראו בכך עדות שיצירות הפאר מבית 'עוז והדר' נושא חן בעיני גדולי ישראל שליט"א, ומספק את רצונם, זאת מלבד הביקוש האדיר שיש לספרי 'עוז והדר' בכל אתר ואתר, מה שגם מעיד על הברכה השורה בפירותיהם.

נושאי ה'דף' בעלון

כתיבת דברי תורה ודברי חול בדף אחד.....כתובות סט

תרעומת ייעוץ עם חבריו על תרעומת שיש לו על אחר.....כתובות סט

חילול שבת כדי למנוע הלבנת פנים.....כתובות ע

נוסח 'וינוחו בו - בה - במ- כל ישראל'.....כתובות עא

לימוד מסכת מועד קטן.....כתובות עב

כלה שהתברר שהיא יותר מבוגרת ממה שאמרו.....כתובות עג

מום באשה שאין לה שיניים.....כתובות עד

בעל שיש לו צרעת.....כתובות עה

כפתור ופרח.....עמוד 6

גשלמות ההכנות
עמוד 7

כתיבת דברי תורה ודברי חול בדף אחד

בשו"ת עבודת הגרשוני (סי' יז) כתב, והנה מילי בעלמא אכתוב לך בנייר בפני עצמו כדי שלא לערב דברי חול עם דברי קדושה, וכן אני נוהג עם כל אדם ונכון הוא מכמה טעמים, והנה בכתבך אם היית כותב ד"ת בנייר בפני עצמו הייתי יוכל ליתנו לקרות לכל הלומדים ובאשר שערכת הדברים הייתי מוכרח לקרות לפניהם, וד"ל. בכך אהובי בני מכאן והלאה ממני תראה וכן תעשה.

וכע"ז כתב **בשו"ת יהודה יעלה** (ח"א י"ד סי' יא) והנני לעוררך בעתיד א"ה בכתבך לי תעשה לד"ת מדור בפ"ע על נייר אחר וענייני רשות על נייר בפ"ע והטעם פשוט מובן מעצמו.

אך **בשו"ת אפרקסתא דעניא** (ח"א סי' ב) הביא להקשות ממה שאמרו בסוגיין 'תלה ליה רב לרבי בני חטי'. ופירש **רש"י** (ד"ה תלה) שרב שלח לרבי אגרת שלומים, ובין השורות שאלו בהלכה. ולכאורה משמע שאין חשש מלכתוב דברי תורה באגרת שלומים. אך כתב שם לדחות קושיא זו עפ"י מה שביאר **המהר"ם שיף** בסוגיין בטעם שרב כתב את דבריו בין השורות ולא כדרך כתיבה רגילה בסדר השורות, היות שבימי רב עדיין היה קיים האיסור לכתוב תורה שבעל פה, ועל כן שינה רב מכתובה רגילה, [שבאופן זה אין איסור]. ולפי"ז ביאר האפרקסתא דעניא שאין להוכיח ממעשה דרב לנידון הנ"ל היות ולרב לא היה אפשרות לכתוב את הדברי תורה באופן רגיל, ולכן כתבם על נייר שכתבו בו גם דברי חול, אך בלאו הכי אין להוכיח שמותר לכתוב על נייר אחד דברי חול ודברי קדושה. וע"ע **בספר חסידים** (סי' רפא).

ובספר צדקה ומשפט (פט"ז סכ"ח) כתב שאם לא היה בדעתו לכתוב על הגליון דברי תורה, וכ"ש כשהיה בדעתו לחתוך מתחילה את החלק בגליון שישאר אין להחמיר בזה ויכול לכתוב על החלק שנשאר דברי חול.

תרעומת יינוץ עם חבירו על תרעומת שיש לו על אחר

כתב **החפץ חיים** (אסורי לשון הרע כלל י סי' א) מה מאד יש לזהר, שלא להתיר לעצמו לספר לאחרים, איך שהיה לו עסק עם פלוני ופלונני, וגזלו, או עשקו בזה ובזה האופן, או שחרפו, או צערו ובישו, וכל כיוצא בזה, ואפילו אם הוא יודע בעצמו, שאינו משקר בספור הזה, כיון שבודאי אין כונתו בעת הספור לתועלת, דהיינו, לפרסם גנותו של חברו, כדי שיבוז עושי רשעה בעיני בני אדם, ויזהרו על ידי זה מללכת בדרכיהם הרעים, או כדי שהוא יראה בעצמו שהבריות מגנות אותו, אולי על ידי זה ישוב מדרכיו הרעים, רק כונתו כדי לבזותו בעיני בני אדם, שיפרסם לפניו לחרפה ולקלון עבור זה שנגע בממונו או בכבודו, וכל שיראה יותר, שדבריו יתקבלו לפני השומעים, ויתפרסם בעיניהם לגנות ולבזיון עבור זה, יהיה יותר שמח ויותר נהנה מזה.

ובבאר מים חיים (שם אות לא) כתב שאין להקשות מהמעשה שהובא בסוגיין שרב ענן אמר למר עוקבא מה ששלח לו רב הונא, ובתוך כך סיפר גנות על רב הונא, שיש לדחות ולומר שכונת רב ענן לא היה לגנות בזה לרב הונא, רק בדרך עצה שאל כאומר מה לעשות במה שיש לרב הונא תרעומות עליו. ועיין **בחפץ חיים** (שם) שהאריך באופנים ובתנאים שיש להתיר לספר לשון הרע לתועלת.

חילול שבת כדי למנוע הלבנת פנים

כתב האדר"ת **בקונטרס עובר אורח** (סי' שלד) לענין הצלת כתבי יד בשבת משריפה, וז"ל: וקצת יש לומר דהוי ליה ספק סכנת נפשות למי שעמל ויגע בהם כל ימיו, ויוכל לבוא לידי חולי מעגמת נפש רח"ל, וכמו ששמעתי על הגאון **ר"א חרל"פ** ז"ל שהיה אבד"ק ביאליסטוק שקרה אסון לכתבי קודש שלו, ולא האריך ימים מעגמת נפש לא עלינו. ע"כ.

ובשו"ת מנחת שלמה (ח"א סי' ז) הביא דבריו, והוסיף שאף **שהרא"ש** (ריש פרק שמונה שרצים) כתב במי שפרעוש עומד על בשרו בשבת ונושכו שמותר ליקחו ולהשליכו מעליו דאינו כמתכוין לצודו אלא כמתעסק שלא ישכנו ואין בו משום איסור טלטול מידי דהוה אקוץ ברה"ר שמותר לטלטלו פחות פחות מד' אמות, ולפי"ז לכאורה בהפסד ממונ גדול גם היה מקום להקל שהרי הכאב והצער הוא גדול פי כמה והיה מסכים שיקטעו לו ידו אם ע"ז זה ינצל רכושו ואפי"ה אסור, והיינו משום דצער הגוף ממש שאני.

והוסיף סברא בזה, שאין מתחשבין במה שנותן אל לבו ומצטער הרבה, משום דחשיב כאילו הוא ממית עצמו ולא האש.

לפי"ז כתב שם לענין אדם שהוא עשיר מופלג ונפלה בשבת אש ברכושו שאע"ג שכבוי הוא רק מלאכה שאינה צריכה לגופה אפי"ה אסור לכבות, ואע"ג שצערו גדול עד מאד בראותו אש אוכלת ושורפת לעיניו את כל רכושו ויהפך מעשיר מופלג לעני המחזיר על הפתחים וגם יש מקום לחשוש לנגישות והלבנת פנים שלא כדין מבעלי חובות, וגם אפשר שיחלה האיש מרוב צער וימות, אעפ"כ אסור.

ואף שיהיה לו בזה הלבנת פנים, יש לומר שאף שצערו גדול מאד, מ"מ מסתבר דהצער של שריפת כל רכושו או כל כתבי ידו אשר עמל ויגע עליהם כל ימי חייו הוא הרבה יותר גדול מהלבנת פנים. ולכן נראה דאסור לעבור גם על שבות דרבנן כדי למנוע הלבנת פנים מעצמו או מאחרים אע"ג שהוא גם מציל בכך את המלבין מעוון חמור שאין לו חלק לעוה"ב, שוודאי אין היתר לעבור עבירה מ"מ כדי למנוע אחרים מלהלבין פני חבירו. [ועי"ש עוד במה שדן בענין הצלת עצמו ע"י ביוש חבירו, בענין זה ראה גם באליבא דהלכתא (לעיל סי:)].

אולם כתב המנחת שלמה, בהתבונני נראה דעדיין יש מקום לדון שיהא מותר לעבור אדרבנן אפילו בקום ועשה להנצל או להציל אחרים מהלבנת פנים, וכמו"ש בגמ' (ברכות יט:): גדול כבוד הבריות שדוחה לאו דלא תסור, ולפי"ז בהלבנת פנים ברבים דאיכא צער ובזיון טובא יש לדון גם לענין דאורייתא בשב ואל תעשה וכ"ש בדרבנן אפילו בקום ועשה, ועיין גם **בשו"ע** (או"ח סי' יג) שאם נודע לו בשבת כשהוא בכרמלית שהטלית שעליו פסול לא יסירנו מעליו עד שיגיע לביתו דגדול כבוד הבריות אע"ג שהוא עובר אתרי דרבנן חדא שנושא משא בכרמלית וגם על זה שהוא לבוש בבגד של ד' כנפות בלא ציצית, ועיין גם באו"ח סי' של"ט לענין חופה בשבת דשרי משום ביוש חתן וכלה, וגם סברא הוא דכמו שמותר לטלטל בשבת קיסם שהוא מוקצה לחצוץ בו שיניו בכה"ג שלא היה יכול להכין קיסם מאתמול כמבואר בסי' שכ"ב משום טעמא דגדול כבוד הבריות הוא הדין נמי דשרי לעבור אדרבנן אפי" בקום ועשה כדי למנוע הלבנת פנים מעצמו או מאחרים, דאפשר שזה דומה למי שרוצה לבזות אדם ולפשוט מעליו בגדיו בשוק שהוא גנאי גדול דלכאורה נראה דהוי בכלל כבוד הבריות שדוחה לאו דאורייתא בשב ואל תעשה ודרבנן אפי" בקום ועשה וה"נ בהלבנת פנים, והדבר צריך הכרע.

נוסח 'וינוחו בו - בה - במ - כל ישראל'

בגמ' הובא מאמר ר' יוחנן על הפסוק (הושע ב יח) 'והיה ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי', שלעתיד לבא בזמן הגאולה כנסת ישראל תהא קרובה לקב"ה ככלה בבית חמיה, [שכבר נישאת וגם לבה בבעלה ואינה בושה ממנו, וקוראת לו אישי - מלשון אישות ונישואין, רש"י] ולא ככלה בבית אביה. (וע"ע בבן יהודע ד"ה והיה מה שפיר שבזה לענין שבת).

והנה בשיורי כנסת הגדולה (או"ח סי' רסח סק"ב), ובמג"א (שם סק"ג, הו"ד במשנ"ב סק"א). כתבו, מנהגינו לומר בתפלת ערבית של שבת, וינוחו בה, ובשחרית וינוחו בו, ובמנחה וינוחו במ, ונראה לי הטעם שבלי שבת היא ככלה בבית אביה, לכן אומרים וינוחו בה, ובשחרית היא ככלה בבית חמיה, שעיקר השמחה בבית החתן, לכן אומרים וינוחו בו. ובמנחה וינוחו במ, שלאחר מכן שניהם עיקר.

ובשו"ע הרב (שם סי'ו) כתב יש נוהגים מטעם הידוע להם לומר בערבית וינוחו בה ובשחרית ומוסף וינוחו בו ובמנחה שבתות קדשך וינוחו במ.

אך במור וקציעה (סי' רסח) הביא דברי המגן אברהם הנ"ל, והעיר, שבכתבי האר"י אין הפרש בין שחרית למנחה, אלא בשתי התפלות של יום, בשחרית ובמנחה, אומרים וינוחו בו.

אך החיד"א במחזיק ברכה (שם סק"ז) העיר על דברי המור וקציעה, שבספר הכוונות שבידינו לא הוזכר דבר זה כלל, ואדרבה, גורי האר"י קיימו המנהג לומר במנחה וינוחו במ, וכתבו סוד בדבר, וכמו שכתב במשנת חסידים, וכן נמצא בהגהות הרמ"ז לספר הכוונות, שהנוסחא הנכונה לומר בערבית של שבת וינוחו בה, ובשחרית וינוחו בו, ובמנחה וינוחו במ, וכתב סוד לדבר. וכן מנהג מארי דרזין ההולכים בדרך האר"י, ואין לשנות המנהג.

מהלך נוסף נאמר בענין זה (דרשות ר"י אבן שועיב פרשת יתרו) בשם מדרש הבהיר, ששבת ביום נקרא 'זכור', והלילה 'שמור', וזהו בואי כלה, וקוראים לקידוש היום קדושה רבא. והיינו ששבת פעמים זכר ופעמים נקבה. ועל כן המדקדקים אומרים בתפלת ליל שבת וינוחו בה, וביום וינוחו בו. וכע"ז בערוה"ש (שם סי"ד) כתב ששבת נקראת בתורה לשון נקבה ולשון זכר, [כי קודש היא לכם מחלליה מות יומת (שמות לא יד) הרי לשון נקבה, וכתב (שם ב) וביום השביעי וגו' כל העושה בו מלאכה, וכן כתיב (שם כ ח) זכור את יום השבת לקדשו, וכן שומר שבת מחללו (ישעיהו נו ב) הרי לשון זכר] ולכן בלילה שיש בתורה לשון נקבה ליל אומרים בה, ויום הוא תמיד לשון זכר בתורה לכן אומרים בו, ובמנחה שהוא סמוך לערב כלול משניהם אומרים במ. והוסיף שם שכפי המדות ג"כ אתי שפיר. ועיין בתורה תמימה (שמות לא הערה כט) שני ביאורים בנוסח הנ"ל. וע"ע במשנה הלכות (ה"ד סי' לה).

לימוד מסכת מועד קטן

בסוגיין. תניא, היה ר' מאיר אומר, מאי דכתיב (קהלת ז ב) טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו וכו'.

והנה בספר חסידים (סי' רסא) כתב, אהוב לך את המצוה הדומה למת מצוה שאין לה עוסקים, כגון שתראה מצוה בזויה או תורה שאין לה עוסקים כגון שתראה שבני עירך לומדים מועד וסדר נשים תלמוד סדר קדשים, ואם תראה שאין חוששים ללמוד מועד קטן ופרק מי שמתו אתה תלמדם ותקבל שכר גדול כנגד כולם כי הם דוגמת מת מצוה, אהוב אותן מסכתות ואותן הלכות שבני אדם אין רגילים בהם שזה דומה לאחד שהיו לו בנות ותבעום בני אדם והשיאם להם ונשארה בת אחת שלא תבעוה לינשא, אמרה לאביה אחיותי יודעות אומנות נקייה מעשה אורג מעשה רוקם לכך קפצו עליהם הכל והיו לאנשים אבל למה נתת לי אומנות שהכל מרחיקים ממנה לארוג בגדי אבל לתכריכי מתים אלו הייתה אומנותי בגדי שמחה הייתי לאיש כאחת מאחיותי, אמר לה אביה אני משבח אותך שהכל ילכו אצלך, כך אמרה מועד קטן והדומה לה רבוננו של עולם למה אין עוסקין בי כשאר מסכתות והקב"ה השיב לה טוב הרי כבר נאמר (קהלת ז ב) טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו.

ומ"מ כתב שם שהרוצה ללמוד אותה יתפלל להקב"ה שלא יארע דבר רע וגם ילמדו הרב בחשאי לא יפרסם ולא יזיק ולא ינזק, עיי"ש.

ובכנה"ג (יו"ד סי' קמה הגה"ט אות ג) כתב אסור להניח מללמו מועד קטן ופרק מי שמתו מפני שהם דברים של מיתה, מיהו ימהר ולא ידקדק כמו בשאר מסכתות, ואני שמעתי בקושטא שנמנענו מלקרות עירובין נדה ויבמות מפני שהראשי תיבות שלהם ענ"י וכו' ונראה שאין נמנעים בכל אלו ללמדם עם חבירים בישיבה אבל לעצמו כל אחד ואחד צריך ללמדם וכמ"ש בספר חסידים.

ובשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' א אות ב) כתב, שהעיקר בזה כמבואר בספר חסידים (הנ"ל) שלא זו דאינו מזיק, אלא מצוה גמורה היא, ומ"מ יש להתפלל לפני זה שלא יגרום שום דבר רע, ואין היא וכיו"ב ח"ו גורם נזק אלא דברת בני אדם, ודברי תורה עצמם הם דברי אלקים חיים וגורמים אריכות ימים, אלא שאין רגילים לקבוע ישיבה ע"ז, אבל מצוה כלימוד ש"ס על הסדר בין ביחידות בין ברבים חלילה לחסר חלק מתורת חיים.

ומי לנו גדול מגדולי הראשונים אבירי התורה כבעלי תוס' והרא"ש ומרדכי, כרבינו הרמב"ן והריטב"א ועוד, כבעלי שו"ע הטור וכל שלטי גבורים שלא שינו מעיונם בזה לעומת שאר חלקי התורה. ואם בכל זאת חושש אדם לנפשו יתפלל שגם עי"ז יזכה להאריך ימים ושנים.

יום שלישי ג כסלו

כתובות עג

כלה שהתברר שהיא יותר מבוגרת ממה שאמרו

בסוגיין כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים, ולקמן (עה) הוסיפו עליהן בנשים ריח רע וזיעה וריח הפה וכו', וכן נפסק הדין בשו"ע (אבהע"ז סי' לט ס"ד).

והנה **ברמב"ם** (ביאת מקדש פ"ו ה"ז) כתב, אין פוסל באדם אלא מומין שבגלוי אבל מומין שבחלל הגוף, כגון שניטל כולייתו של אדם או טחול שלו או שניקבו מעיו, אע"פ שנעשה טריפה, עבודתו כשירה, שנאמר שבר רגל או שבר יד, מה אלו בגלוי אף כל בגלוי. וכיון דרק המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים, הרי לכאורה מפורש דאין מחלות פנימיות נקראות מום כמבואר **ברמב"ם** להדיא. אבל הרי מצאנו בטור (אבהע"ז סי' לט) שנחלקו במשתנת במטה או במצורעת אם הוא מום, והרי דברים אלו אינם מומים בכהנים, **ובתש" חוות יאיר** (סי' רכ, ה"ד לעיל ס:) כתבו דבדאי יש הרבה מומים דהוי מומים בנשים ולא בכהנים וזה תלוי בדעת בני אדם, ואם בין בני אדם הוא מום גדול ושינוי רב, ודאי הוא מום בנשים. וכל שמצד הסברא הוא חסרון, ודאי למום יחשב וראיה ממשנתת במטה ומנוגעת. **ובערון השולחן** (סי' לט) כתב וז"ל, שודאי איכא מומים הרבה חוץ מאלו ומחלות מדבקות וכן מחלות המוסתרות.

ועיין בשו"ת אשר לשלמה (סי' סב) במה שהאר"ך לדון מדברי הב"י הט"ז ומהרנ"ח לגבי מומים שלא הוזכרו במשנה.

והנה בשו"ת דובב מישרים (ח"א סי' יג) נשאל בבחור אחד שהתקשר ובא בקשר שידוכין עם בתולה אחת וכאשר חקרו קודם כתיבת התנאים על שנות העלמה אצל מכיריהם השיגו בחקירה שהיא כבת כ"ח שנה, אולם כעת נודע להם שהיא בת ל"ח שנה, וחושש ג"כ אולי היא בת ארבעים, ועל כן נפשו בשאלתו אם יש לו בכח ע"פ התוה"ק לנתק הקשר.

והשואל העיר ע"ז ממה שאמרו בסוגיין, כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים יתר עליהן נשים וכו'. והנה כהנים אינם נפסלים בשנים כמבואר בש"ס (חולין כד), וא"כ אם נאמר ששנים הוא מום בנשים א"כ הגמ' היתה צריכה להזכיר בין המומים שנוספו בנשים גם ענין זה, שהיא יותר מבוגרת ממה שאמרו.

ובדובב מישרים השיב, אין זה קושיה משום שבכתובות (בסוגיין) לא חשיב רק מומין שבגוף, אבל דברים שאינם מומין שבגוף אלא שהם חשובים מום במקח משום שדרך בני אדם להקפיד עליהם לא קא חשיב. והאר"ך שם עוד לבאר שבכל אחד המומים שבו הם לפי עניינו, והיינו ששנים אינם מום בכהנים, אך בלויים הוא מום כיון שהיו נושאים משא בכתף, ואינו משום גזירת הכתוב אלא משום שחלושי כח אינן ראויים לעבודה קשה, ונמצא שבכל אחד דנים לפי עניינו, ועל כן בנשים הרי זה מום במקח משום מצות פריה ורביה כדברי הש"ס בב"ב.

והנה בשו"ת חלקת יעקב (אבהע"ז סי' פ) נשאל אודות דין ודברים בין המשודך ומשודכת שהיו משודכים זה כשלוש שנים, וקודם החתונה נתוודע להחתן שרימו אותו בשנות הכלה בחמש שנים, שאמרו לו בשעת החיתון שהיא בת כ"ח והיא צריכה להיות כעת לפי חשבון בת ל"א, ונתוודע שהיא כעת בת ל"ז שנים, ורצה לנתק הקשר בטענתו, זאת יען כי היא זקנה ממנו עם שש שנים כי הוא כעת בן שלשים לכח והיא כבר בת ל"ז.

והשיב, שבסוגיין לא הוזכר דבר זה למום, והיות שעדיין אינה בת מ' שנה [עייין ב"ב ק"ט: שבת ארבעים שעדיין לא נשאת שוב אינה יולדת] והיא עדיין ראויה להיבנות אין זה טענה לדחותה, והביא שכן מבואר **במהרש"ם** (ח"ד סי' עז) בחתן שהטעו אותו שהכלה בת י"ח ונתברר שהיא קרובה לשלשים דמאחר שעדיין ראויה להוליד אסור לבטל הקשר, ע"ש.

אך **בחלקת יעקב** שם כתב שם לדחות דבריו, עיי"ש. והוסיף בזה עוד סברא שהיות והיו משודכין ג' שנים ובקל ה' יכול להתוודע אודות השנים כי בימינו כל אחד נכתב בפנקס המדינה והוא כמון שבגלוי דמסתמא ידע, ועיי"ש עוד טעמים בזה שלא הוי מום.

יום רביעי ד כסלו

כתובות עד

מום באשה שאין לה שינים

בסוגיין מבואר שהמומים הפוסלים בכהנים פוסלים בנשים, ולבד מזה מבוארים עוד כמה מומים הפוסלים בנשים.

והנה במומי כהנים ישנם כמה סוגים. מום שמחלל עבודה. מום שאינו שווה בזרעו של אהרן שאינו מחלל עבודה. ולבד מזה ישנם מומים שאינם אלא מפני מראית העין, והם מי שנשרו ריסי עיניו ומי שנטלו שיניו, כמבואר בבכורות (מג:).

ועיין בתורה **תמימה** (ויקרא פכ"א הערה קנד) שהעיר לענין נטלו שיניו יש להעיר מלשון הכתוב (שם) 'ואיש כי יתן מום בעמיתו וגו' שן תחת שן', הרי דקרי לנפילת שן מום. וכתב ליישב ששם מום הוא שם כולל לחסרון דבר מה ממעלות האדם אף שאינו חסרון ומום עקרי, וראיה לזה שהרי בין המומין נמנו גם שוטה ושכור, וכן משמע מלשון הפסוק (משלי ט) 'ומוכיח לרשע מומו'. עיי"ש.

והנה בשו"ת **אור שמח** (סי' טו) נשאל בנדון חתן שטען שלא ידע שחסרים לכלה שני שיניים, אם זה נחשב למום או לא. והשיב, שלכאורה היות וחסרון שיניים הוא מום הפוסל בכהנים, יש לומר שהוא הדין שפוסל גם בנשים. ועוד שבסוגיין אמרו א"ר חסדא, קול עבה באשה הרי זה מום, שנאמר (שיר השירים ב) 'כי קולך ערב ומראך נאוה'. וכן כל המומים שהוסיפו בנשים הם עפ"י מה המעלות המבוארות בפסוקים בשיר השירים, כגון ריח רע וזיעה וריח הפה, שנלמדים מהפסוק (שם י"א) 'ריח אפך כתפוחים וחתך כיון הטוב', ושומא שעל הפדחת, למדו מקרא 'כפלח הרמון רקתך' וכן שאר המומים, וא"כ הרי נאמר בקרא (שם) 'שינייך כעדר הרחלים וכו' ושכולה אין בהם', והיינו שיופי השיניים הוא נוי לאשה, והעדרן הוא מום, ואפילו אם חסרה רק שן אחת, ואף שבכהנים הוא מום רק כשחסר שני שיניים, מ"מ מדשתבח בהם קרא, מוכח שאף בשן אחת הרי זה מום, וכנ"ל.

והוסיף **האור שמח** להוכיח ממה שאמרו בשבת (סה). שאשה אינה מוציאה מפיה שן של כסף או של זהב כדי להראותם לחברותיה, כיון שהם גנאי לה. ואף שאמרו בנדדים (סו). מעשה באחד שנדר מבת אחותו הנאה, והכניסוה לבית ר' ישמעאל וייפוה, ובגמ' שם אמרו שהיה לה שן תותבת, ועשה לה רבי ישמעאל שן של זהב משלו. מ"מ אין להוכיח משם, כיון שכוונת הגמ' אינה אלא שר' ישמעאל ייפה אותה יותר ממה שהיתה קודם. (וע"ע בשלמי נדרים ויעב"ץ שם).

והביא שם שכ"כ **בעצי ארזים** (סי' לט ס"ק יב) שחסרון שיניים הוא מום בנשים, ולפי מה שכתב **הבית שמואל** (שם ס"ק יא) מומים מבטלים חרם וקנס השדוכין. ומ"מ כתב האור שמח, ושמעתי כי בזמנינו מחולשת הדורות שרובן יש להם חולי שיניים ויש להם שן תותבת, ולפי"ז הרי זה כמו עבד שנמצא גנב שאינו מבטל המקח כיון שרובם גנבים, ולפי"ז יהא נ"מ בין קנס לחרם שבממון לא אזלינן בתר רובא, עיי"ש.

ובשו"ת מהרי"ל דסקין (קו"א סי' רט) שכתב שמסברא נראה שגם המומים שפוסלים בכהן משום מראית עין, הרי הם מום גם באשה, אלא שהם מומים שבגלוי.

לעדכון ורישום שיעורי תורה ניתן לשלוח

פקס ל - 03-543-5757

או לת.ד. 5717 חיפה

בעל שיש לו צרעת

מעשה באשה שתבעה את בעלה לחייבו לפוטרה בגט, באשר זה כעשר שנים שחלה במחלת הצרעת, המחלה התפשטה בכל גופו וכתוצאה מכך נתהוו בו פצעים גלויים ואיומים עד שכל מראהו נשתנה כליל, נפשה סולדת ממנו ואינה מוכנה בשום פנים לחיות אתו יותר, גם היא תובעת שעם נתינת הגט ישלם לה סכום כתובתה.

והנה אמרו במשנה מוכה שחין הוא בין אלה שכופין את הבעל לגרש את אשתו, וכן נפסק ב**שו"ע** (אבהע"ז סי' קנד ס"א) שכופין אותו להוציא ותצא בכתובה. וא"כ פשוט לכאורה שבנידון דידן כופין אותו להוציא שהרי לפי כל הסימנים לקוי הוא הבעל במחלת מוכה שחין.

אך ב**שו"ת מים עמוקים** (ח"א סי' יט) כתב שצריך שיהיו בו ב' ענינים יחד, האחד שיהיה התשמיש ממיק את בשרו, והשני שיהיה מאוס ומסריח עד שאין האשה יכולה לסובלו דומיא דכל אותם המנויין במתני' שכופין אותו להוציא. וכדבריו נקט גם ב**שו"ת מהריב"ל** (ח"א סי' כו) שצריכים שיתקיימו שני התנאים הנ"ל. והביא דבריו **הערך לחם למהריק"ש** (אבהע"ז שם ס"א).

אמנם ב**שו"ת מהרי"ט** (ח"ב אבהע"ז סי' יד, הו"ד בגליון מהרש"א ד"ה מפני) העלה שאפילו אם מתברר על פי הרופאים שאין במוכה השחין מקמוק, מ"מ מכיון שסוף סוף יש במחלתו מיאוס וסירחון שאין האשה סובלתו כופין אותו מחמת צער האשה שאינה יכולה לסבול צער זה ואינה שבוית חרב להתענות תחתיו, וק"ו הדברים אם על ריח הפה כופין מכ"ש על דבר כזה. והוסיף לבאר, שמה שהזכירו ענין המקמוק אין זה אלא משום זכות בעלה שאע"פ שהיא מתרצית בכך, או שכנסה על דעת שיש בו מומין אלו בכל זאת לא שבקינן לה מפני שממיקתו ומזיקה להבעל. ועל זה הדרך ביאר **המהרי"ט** שם גם דברי **הרא"ם**, ומוכיח בכזאת גם **מהמהריב"ל** מסיום דבריו שם. והוסיף בהוכחה לפירושו זה וכתב, ועוד אם הצער שלה בכך שמואסת בו אינו נחשב לבדו כטענה המועלת לכופו, וכן המער שלו של המימוק אינו נחשב לבדו כטענה המועלת לכופו לגירושין, א"כ כשישנם את שני התנאים הנ"ל מה כחן יפה לכופו לגרושין, והלא דברים חלוקים הם וכל אחד בפני עצמו כלא חשוב, ושני הבלים הכל הבל, עי"ש.

גם ב**שו"ת עין יצחק** (ח"ב סי' לה) העלה לפסוק הלכה למעשה שמספיק מצד האשה טענת מיאוס וסירחון גרידא, והדגיש שגם אם יבואר ע"פ הרופאים שאין התשמיש קשה לו, מ"מ אם לא ידעה מזה קודם הנשואין כופין אותו להוציא משום טענת מיאוס, והוסיף בהוכחות לכך ממה שכתב **הרמב"ם** (מכירה פ"ו) לגבי עבד שנפשו של אדם אוננת מהם, וכ"ש שכן הוא לגבי מומי הבעל שנמאס על אשתו, עי"ש באריכות. ולפי"ז פשוט שה"ה שכופין אותו להוציא משום טענת מיאוס גם אם נולד בו זה אח"כ, באופן שלא שייך לומר סברה וקיבלה, ובאשה הרי כידוע לא אמרינן הכלל שנקרא זה שנסתחפה שדה שלה, שהאשה היא שדהו של הבעל ואין הבעל שדה של האשה.

כפתור

מאי דכתיב טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה וכו'

'ויעש אברהם משתה גדול' (בראשית כא ח) אין ספק שהיו גדולי הארץ באותו משתה כי היה הפלא גדול ביצחק, גם העושר בבית אברהם רב, ואפשר שהיו שם מלכים ויועצי ארץ, שכבר מצינו שהיו מלכי הארץ דורשים שלומו ורוצים לכרות ברית עמו, אבל מפני שהיה ענין משתה ושמחה לא נתפרשו שמותם. והנה מצינו בבית האבל שהכתוב מפרש שמות הבאים שם, אלו חבריו של איוב שכתוב בהם (איוב ב) 'ויבאו איש ממקומו אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי'. ומזה אמר שלמה ע"ה (קהלת ז) טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה. באר לנו הכתוב כי כל שמחת העוה"ז הבל וריק.

(רבינו בחיי, בראשית כא ח)

תנאה שאפשר לקיומי ע"י שליח הוי תנאה וכו'

'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה' (דברים יא כו) ופירש רש"י ז"ל ע"מ אשר תשמעו. ולדעתו נראה לומר כי מצינו בדברי חז"ל כי שליח דלא מצי משוי שליח לא יכול ג"כ להתנות תנאי דע"מ. וע"כ כאשר התנה הקב"ה כביכול תנאי הזה דע"מ אשר תשמעו, לא אמר להם זאת ע"י שליח, ודייקא נאמר ראה אנכ"י כביכול בעצמו ולא ע"י שליח, ואני יכול להתנות תנאי זה, והבן.

(עטרת ישועה, ראה)

ולציון יאמר וכו' אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה

הכוונה דידוע דכל אדם יש לו גיעגועין על המקום שנולד בו, ואם ישמע שנפלה דליקה בעיר מולדתו והיתה לשריפת אש, לבו ככנור יהמה ויתאבל מאד, אבל אם ישמע שנשרפה עיר אחת שהיא זרה לו אם אמנם לא טובה השמועה, בכ"ז לא יבכה ולא יתאבל עליה. וכן הדבר במי שנולד בציון הוא בוכה ומתאבל מאד על חורבנה, לא כן מי שלא נולד בה רק מצפה לראותה, הוא לא יבכה ולא יתאבל מקירות לבו, וע"כ אמר כשיבוא העת אשר לציון יאמר איש ואיש, דהיינו אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה, גם שניהם יבכו ויתאבלו על חורבנה כאילו יולדו בה, אז ירחם ה' על ציון והוא יכוננה עליון, כמאמר הכתוב **'שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה'** ואמרו חז"ל (תענית ל:) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה.

(ילקוט הגרשוני)

וחד מינייהו כתרי מינן

ול"נ במה שכתבו חכמי האמות ששם אלקים שולט בכל העולם, ובא"י שולט גם שם הוי"ה נוסף על שם אלקים, ולכן היניקה בא"י כפולה מבכל העולם, דהתם באה היניקה מב' השמות. וביארו עפ"י זה הא דאיתא בגמרא וחד מינייהו (מבני א"י) כתרי מינן, שהוא בעבור שהיניקה שם כפולה, שבאה משני השמות לפיכך הויין כתרי מינן, ע"כ.

(דברי יואל, בהעלותך)

נשלמות ההכנות למעמד ההיסטורי 'סיון הש"ס' מהדורת פריעדמאן' של ממלכת התורה 'עוז והדר'

שיתקיים ביום רביעי אור לח"י טבת באולמי 'אוניו' בקרית שדה התעופה

הבאים לעזרת מפעלותיה של ממלכת התורה 'עוז והדר' ומוזילים הון רב מכיסם למען הוצאת יצירות הפאר לאור עולם. בראשם יעמוד פטרון מהדורת הש"ס הנגיד הרבני הרב חיים הערש פריעדמאן הי"ו, העומד לימין המכון מימיו הראשונים ועד עתה, ואשר שמחת 'סיון הש"ס' היא גם שמחת לבו, לב מוקיר רבנו ותלמידיהונו.

הכניסה למעמד האדיר היא לידידי המכון וחבריו, ראשי המכונים ורבני המערכת, מאות העורכים והמבקרים, וכל הצוותות הנוטלות חלק בהלכי העימוד וההוצאה לאור, הפצת הספרים וחלוקתם לרבבות המנויים, כל אלו באים לשמוח בשמחת התורה, עם סיון חלקם באותה מלאכת אדירים שיצרה את יצירת הפאר הזו.

כמו כן יבאו מקצוות הארץ ומחוצה לה מאות מנאמני המכון ופעליו, מוקירי תורה ומחזיקיה, אשר יבואו במיוחד, מכל רחבי תבל, כדי לחוג את שמחת העולם התורני, ושמחתה של ממלכת התורה 'עוז והדר'. זאת לאחר שמשלחת מיוחדת מחברי הנהלת המכון בארץ יצאה בשבועות האחרונים למסע בחו"ל להזמין את אותם ידידים נאמנים, לבוא וליטול חלק במעמד הנשגב.

רבים משגירי מדינות העולם הביעו את רצונם לבוא גם הם למעמד כביר זה, ולו בכדי לבטא את הכבוד שהם רוחשים לממלכת התורה 'עוז והדר', אשר שמה נודע לתהילה גם בין מכוני עולם, ושהשיגה את כתר המלוכה בההדרת ספרי הקודש בכל תפוצות העולם.

בימים אלו נשלמת עבודת סידור המקומות וחלוקת הכרטיסים לאולמות 'אוניו' בקרית שדה התעופה, שנבחר לארח את באי המעמד ההיסטורי שלא היה כדוגמתו זה עידן ועידנים. ושבועות ענק פועלים על מנת להפיקו בצורה מושלמת ומוצלחת, ובכדי לנצל את המעמד הכביר לתועלת בני התורה ועוסקיה, אשר מביעים התענינות עצומה בכל המתרחש בין כתלי מכון 'עוז והדר' בכלל, ובמהלך מעמד 'סיון הש"ס' בפרט.

בעקבות ההתענינות האדירה שיש מכל רבדי היהדות התורנית בארץ ובעולם, הוחלט על ידי 'הועדה המכינה' להעביר ב'שידור חי' את מהלך המעמד לרבבות מבקשי ה' ותורתו, שמביעים רצון עז ליטול חלק בחגיגת הסיון, ומבקשים להשתתף ממקומות מושבותיהם במעמד הנשגב, למענם נעשה המאמץ האדיר הזה, כדי שלא יגרע חלקם, ויחשו את שותפתם במהפכה התורנית של 'עוז והדר'.

מטעם הועדה המכינה נמסר, כי לא ינחו ולא ישקטו עד שימלאו את כל הנדרש לכבודה של תורה, וישקיעו את כל העומד לרשותם להצלחת המעמד, אשר בודאי יותיר רושם עז על דברי ימי עולם התורה, ויתווה את הדרך לעתידו.

בתוך המולת קול התורה, הבוקעת מהיכלותיה של ממלכת התורה 'עוז והדר', פועלים בימים אלה בקדחתנות מרובה צוותות הועדה המכינה למעמד ההיסטורי של 'סיון עריכת הש"ס השלם והמפואר', בשלימות מדהימה, שהוצאתו לאור עולם הושלמה זה עתה. הועדה המכינה שנטלה על עצמה את עול הפקת המעמד הנשגב, שעוד לא בא כמותו בדברי ימי של עולם התורה, כוללת בתוכה אנשי מקצוע מהשורה הראשונה בהפקת אירועים, המתמחים בארגון אירועי ענק. אלו, משימים לילותיהם כימים למען הצלחתו של המעמד, שההכנות אליו נכנסו לשלבים האחרונים.

ההיסטוריה של עריכת ש"ס 'עוז והדר', מהווה חלק בלתי נפרד מתולדותיו של עולם התלמוד, ולא רק על שום מידת החביבות שרוכשים כלפיו לומדי התורה וצורביה, אלא מחמת המהפך האדיר שהתחולל בעקבותיו, אשר שינה את דפוס הלימוד, השביח את איכותו ושיפר את אורחותיו.

היום, כשהש"ס של 'עוז והדר' הפך לנחלת הכלל, יתקשו הלומדים להבין כיצד בעבר היה הלימוד בש"ס אחר באותן מהדורות ישנות, בעוד שלאחר עבודת העריכה ב'עוז והדר' נעשו השיבושים וטעויות הנוסחאות שבהן מורגשות יותר.

מלאכת העריכה, שארכה כשני עשורים, לא חסה על כל אות ותג מאותיותיו של התלמוד בבלי, כשכל נוסחה נבדקה מראשיתה ומיסודה. וכמלאכתו של נוקב מרגליות חרוץ, עמלו מאות חברי המכון, תלמידי חכמים מופלגים וברי אוריין, על הרחקת כל שיבוש מתבנית הגמרא, ועריכתו בשלימות ההגה ודיוק הגירסאות. ואכן, מעידה העיסה על נחתומיה, וכל רואיה אמור יאמרו כי עמלם וטרחתם נשא פרי הילולים.

אין זה סוד, שהצלחת יצירת המופת, היא בזכות התווית דרך ישרה למלאכת העורכים, ובהירות עקרונותיה, שאת תבניתה הגה ויזם נשיא המכון הגאון הצדיק רבי יהושע שליט"א, מגדולי וחשובי רבני מאנסי, העומד בראשם של כל מפעלותיו הכבירים של מכון 'עוז והדר', כשבכתרה של מערכה מצויה אותה יצירת פאר של 'תלמוד בבלי השלם והמפואר', שרבי יהושע שליט"א מחולל המהפכה התורנית הגדולה, הגיס מדם ליבו למען הצלחתה, ואשר דמים מרובים, תרתי משמע, הושקעו מאחוריה. רק עקשנותו המופלאה ואומץ ליבו הם שהביאו לכל זאת. ואכן, לא בכדי מצויים פירות פירותיו בכל ארון ספרים יהודי לתפארתה של תורה.

כאמור, ההכנות למעמד היסטורי זה נשלמות בימים אלו, בסידורם של כל פרטי המעמד האדיר, כיאה לכבודה של תורה. ראשית הוסדר בואם של גדולי הדור מרנן ורבנן שליט"א, אדמו"רים, ראשי ישיבות, מרביצי תורה ורבנים. כמו כן ישתתפו במעמד תומכי התורה נדיבי העם הגיבורים,

שמחתי באומרים לי

לקראת המעמד הגדול וההיסטורי של

סיון הש"ס

לרגל גמר עריכת 'תלמוד בבלי המפואר'

על ידי ממלכת התורה 'עוז והדר'

בנשיאות הגה"צ בנש"ק רבי יהושע לייפער שליט"א

שיתקיים ברצות ה' ביום ד' אור לח"י בטבת תשס"ח

בהיכלי 'אבניו' בקרית שדה התעופה לוד, ארץ ישראל

בהשתתפות מרגן ורבנן ראשי אלפי ישראל צדיקי ומאורי הדור שליט"א

ובמעמד רבני 'עוז והדר', ידידים ותומכים נאמנים

הננו לפנות לכל חברי המכון, העורכים וחברי המערכת

בכל מקומות מושבותיהם המתעתדים ליטול חלק במעמד הכביר

שייצרו קשר עם נציגי 'ועד המעמד' לצורך רישום פרטים

למספר טלפון: 02-9914645 02-5014305

לבידורים נוספים: 0573112255

על מנת לסדר כרטיסי כבוד ויקר לכל אחד ואחד

שיישו ושמחו בשמחת התורה כי היא לנו עוז ואורה

הוצג הארץ